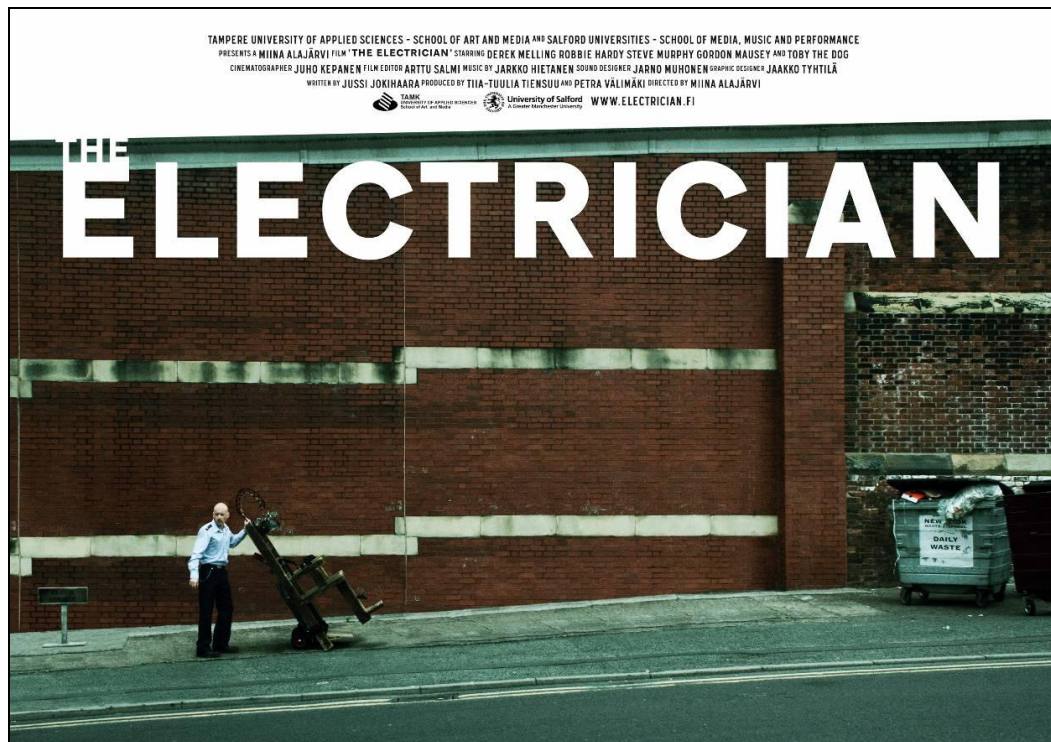

THE ELECTRICIAN

” Kunnianhimolla lähdin ja ylpeä tästä saa olla! ”

Tampereen ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelman tutkintotyö
Mediatuottaminen
Joulukuu 2009
Tiia-Tuulia Tiensuu

OPINNÄYTTEEN TIIVISTELMÄ

Tiia-Tuulia Tiensuu

The Electrician

Joulukuu 2009

45 sivua + liitteet

Tampereen ammattikorkeakoulu

Viestinnän koulutusohjelma

Mediatuottaminen

Lopputyön muoto: Projektimuotoinen

Lopputyön ohjaaja: Carolina Pajula

Avainsanat: Kansainvälinen yhteistyö, kehitysyhteistyö, projektioppiminen, projektinhallinta, projektityö

The Electrician on lyhytelokuva, joka toteutettiin Tampereen ammattikorkeakoulun ja Salfordin yliopiston pilottiprojektina.

Projekti oli kokonaisuudessaan onnistunut, vaikka siihen liittyikin ongelmia. Koulut jatkavat yhteistyötä, ja tämän työn tarkoitus onkin kartoittaa mihin suuntaan projektia tulisi kehittää, jotta se toimisi tulevaisuudessa sulavammin.

Aineiston materiaali perustuu pääosin projektissa mukana olleiden henkilöiden haastatteluihin ja työryhmäläisille laadittuun kyselyyn. Teoriapohjana on lisäksi käytetty alan kirjallisuutta.

Projekti käydään läpi kronologisesti eritellen sen onnistumiset sekä ongelmakohdat. Työn loppupuolella annetaan parannusehdotukset tulevaisuuden toimenpiteiksi ja kootaan yhteen projektissa mukana olleiden henkilöiden palaute. Lisäksi kartoitetaan yhteistyön mukanaan tuomat hyödyt ja tulevaisuuden mahdollisuudet.

Työn tärkein toteamus on, että vaikka pilottiprojekti kohtasi vaikeuksia ja vaati paljon resursseja, oli se sen arvoinen. Projekti tarjosi paljon uusia mahdollisuuksia sekä tekijäkouluilleen että koulujen opiskelijoille.

Osa Tampereen ammattikorkeakoulun viestinnän osaston projektissa mukana olleista opiskelijoista teki The Electricianista opinnäytetyönsä. Tämä on niistä yksi.

THESIS SUMMARY

Tiia-Tuulia Tiensuu

The Electrician

December 2009

45 pages + appendixes

TAMK University of Applied Sciences

Media Programme

Area of specialisation: Media Production

Type of Final Project: Written / Project

Thesis supervisor: Carolina Pajula

Keywords: International cooperation, development cooperation, project management,

Abstract:

The Electrician is a short film which was made as a cooperative pilot project between the Tampere University of Applied Sciences and Salford University.

Despite encountering some problems, the project was successful and the schools are planning to continue this cooperation in the future. This thesis surveys in which direction the project should develop in order to work more smoothly.

The material is based mainly on interviews of the people who were involved, and a theoretical base is also provided from literature in the media field.

This thesis goes through the project chronologically, analyzing successes and problems. In the end, suggestions are made how to improve things in the future. It also surveys the benefits and facilities offered by the cooperation.

The main statement of the thesis is that even though the project had difficulties and required a lot of resources, these were outweighed by its benefits. One important aspect was that the project offered a lot of new opportunities to the schools and students involved.

This is one of a number of final theses about The Electrician made by students from the Tampere University of Applied Sciences School of Art and Media who were involved with this project.

Sisällys

1 Johdanto.....	5
2 Tausta	6
2.1 Projektin tausta	6
2.2 Projektin tavoitteet.....	7
3 Aineiston keruu ja tutkimusmenetelmät.....	8
4 Projektin vaiheet	9
4.1 Alullepano	9
4.1.1 Alkuperäinen ideointi	9
4.1.2 Arviointi idean toimivuudesta.....	9
4.2 Ennakkotuotanto	10
4.2.1 Määrittely.....	10
4.2.1.1 Rahoitus.....	10
4.2.1.2 Kulujen jakautuminen ja sopimukset	11
4.2.1.3 Projektin aikataulu	11
4.2.1.4 Työryhmän kokoaminen	12
4.2.1.5 Työryhmän alkuvaikeudet	14
4.2.1.6 Työryhmän ohjaus ja koulujen vastuuhenkilöt	15
4.2.2 Suunnittelu.....	16
4.2.2.1 Alustava aikataulu	16
4.2.2.2 Kuvauskalusto	17
4.2.2.3 Matkajärjestelyt	17
4.2.2.4 Käsikirjoitus ja markkinointi	18
4.2.3 Ennakkotuotanto Englannissa	18
4.2.3.1 Työryhmä.....	19
4.2.3.2 Tuotannolliset järjestelyt.....	21

4.2.3.3	Kuvauspaikat ja casting	21
4.3	Tuotanto	22
4.3.1	Kuvaukset	22
4.3.1.1	Aikataulu	22
4.3.1.2	Työryhmän toiminta	23
4.3.1.3	Erot kuvauskäytännöissä ja turvallisuusmääräykset	24
4.3.1.4	Työryhmän ohjaus	25
4.3.2	Jälkituotanto	26
4.4	Valmistuminen	27
5	Tulosten pohdinta ja johtopäätökset	29
5.1	Ongelmakohtien paikallistaminen	29
5.2	Ehdotukset tulevaisuuden toimenpiteiksi	30
5.2.1	Alullepano	30
5.2.2	Ennakkotuotanto	31
5.2.3	Tuotanto	34
5.2.4	Valmistuminen	35
6	Tulevaisuuden mahdollisuudet	36
6.1	Yhteistyökouluille	36
6.2	Oppilaille	36
6.3	Elokuva festivaalit	37
7	Yhteenvetoa ja oman työn arviointia	40
7.1	Koulujen edustajien palautteet	40
7.2	Työryhmän palautteet	40
7.3	Palaute elokuvasta	41
7.4	Yhteenveto	41
	Lähteet	43
	Liitteet	44

1 Johdanto

”The Electrician” oli pilottiprojekti, joka ylitti kaikkien odotukset, mukaan lukien omani. Lopputuotos, mustan huumorin siivittävä lyhytelokuva, on se, mikä projektista on nyt kaikkien nähtävillä. Projektin taakse kätkeytyy kuitenkin paljon sellaista tietoa, joka on yhtä mielenkiintoista ja arvokasta kuin itse elokuva.

Tuo tieto on säilytetty tähän työhön helpottamaan koulujen välisiä yhteistyöprojekteja tulevaisuudessa. Projekti on käyty läpi mahdollisimman yksityiskohtaisesti ja ennen kaikkea totuudenmukaisesti. Pilottiprojektit, varsinkaan kansainväliset sellaiset, eivät yleensä ole helppoja, eikä ollut tämäkään. Viimeisen kahden vuoden aikana on vuodatettu paljon kyyneleitä ja kiroiltu. Rivien välistä huokuu kuitenkin se hyvä yhteishenki, jolla projektia tehtiin.

Tässä työssä äänessä ovat projektin tekijät. Teoriapohjana on lisäksi käytetty alan kirjallisuutta.

Projekti käydään läpi vaihe vaiheelta, jonka jälkeen etsitään kohdat joissa on vielä parantamisen varaa.

Projektin käynnistyessä keväällä 2008 monet tärkeät kysymykset leijuivat ilmassa vailla vastausta. Nyt, projektin päätyttyä, noihin kysymyksiin on saatu vastaus, mutta tilalle on ilmaantunut uusia. Tämän työn tarkoitus on vastata näihin kysymyksiin.

Mitä tietämättömyyttään tehdyistä virheistä oikeasti opittiin? Kuinka yhteistyön rahoitus tulisi hoitaa tulevaisuudessa? Mikä on projektin realistinen koko? Onko kaikki kansainvälisen yhteistyön tuomat edut jo hyödynnetty? Ja miten taataan, että seuraavakin projekti tulee onnistumaan?

Elokuvan toisena tuottajana olen ollut mukana projektissa alusta asti ja tunnen sen historian. Tästä syystä tärkein ja minulle henkilökohtaisin on viimeinen kysymys.

Miksi projekti kaikista vastoinkäymisistä huolimatta kuitenkin onnistui?

2 Tausta

2.1 Projektin tausta

Tampereen ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelman (myöhemmin kyseiseen koulutusohjelmaan viitataan lyhenteellä TTVO) ja Salfordin yliopiston median, musiikin ja esiintymisen koulutusohjelman (myöhemmin Salford) välinen yhteistyö alkoi melkein kymmenen vuotta sitten kun koulutusohjelmien silloiset johtajat tapasivat konferenssissa Saksassa. He ajattelivat, että olisi mielenkiintoista tarjota koulujen opetustarjontaa ristiin, Suomesta Englantiin ja toisin päin. Aluksi Salfordista tuli opettaja opettamaan kurssin käsikirjoitusta TTVO:lle ja TTVO:lta opettajat kävivät opettamassa äänisuunnittelua ja ohjaamista Salfordissa.

Koulujen välillä alkoi myös opiskelijavaihto. Aluksi, noin kuusi vuotta sitten, Salfordin opiskelijat tulivat pienissä vaihtoryhmissä Tampereelle joka toinen vuosi. Samoihin aikoihin kehitettiin yhteinen maisterin tutkintoon tähtäävä MA- Screenwriting koulutusohjelma. Ennen tätä koulutusohjelmaa TTVO ei ollut pystynyt tarjoamaan maisterin opintoja.

MA- Screenwritingin tavoitteena on hyödyntää molempien koulujen opetustarjontaa niin, että osa opetuksesta tapahtuu Suomessa ja osa Englannissa. Koulutusohjelmaan valitaan pääsykokeilla media-alan ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkinnon suorittaneita opiskelijoita. Ensimmäinen, pelkästään suomalaisista opiskelijoista koostunut oppilasryhmä aloitti ohjelmassa vuonna 2007. Vuonna 2008 aloittanut ryhmä koostui jo molempien koulujen opiskelijoista.

Alusta alkaen MA-Screenwritingin tavoitteena oli ollut toteuttaa koulutusohjelmassa syntyneitä käsikirjoituksia. Pilottiprojektin käsikirjoitukseksi valikoitui MA-Screenwriting ohjelmasta Jussi Jokihaaran kirjoittama ”The Electrician”.

Kaikki kurssin käsikirjoitukset olivat englanninkielisiä, joten elokuvaan tarvittiin englanninkielisiä näyttelijöitä. Näin päätettiin, että projektin koko ennakko- ja jälkituotanto tehtäisiin Suomessa ja kuvaukset kokonaisuudessaan Englannissa. Sopivaksi ajankohdaksi muodostui kevät 2008.

2.2 Projektin tavoitteet

Yksi projektin suurimmista tavoitteista oli lisätä ja kehittää TTVO:n ja Salfordin välistä yhteistyötä. Toinen tärkeä tavoite liittyi oppimiseen. Projekti antoi opiskelijoille hienon kansainvälisen mahdollisuuden laajentaa opintojaan ja kerryttää opintopisteitä eri kursseista, jotka liittyivät projektiin. Tavoitteena oli myös nähdä miten yhteistyöprojekti toimisi ja saatujen kokemusten perusteella kehittää yhteistyömallia.

Projektissa mukana olleiden opiskelijoiden tavoitteet olivat alusta asti suuret, sillä The Electrician oli joidenkin TTVO:n opiskelijoiden opintojen lopputyö. Tavoitteena oli myös tehdä korkealaatuinen elokuva, joka toimisi tekijöidensä ”käyntikorttina” tulevaisuudessa. Yksi suurimmista tavoitteista oli saada kansainvälistä kokemusta ja kartuttaa opiskelijoiden kielitaitoa. Englantilaisten opiskelijoiden tavoitteet liittyivät suurilta osin itse kuvauksiin, eli teknisten taitojen ja kuvauskäytänteiden oppimiseen.

3 Aineiston keruu ja tutkimusmenetelmät

Tätä työtä varten haastattelin sekä TTVO:n että Salfordin yliopiston projektissa mukana olleita opettajia. TTVO:lla pidimme yhdessä projektin ohjaavan opettajan, yliopettajan sekä koulutuspäällikön kanssa ideariihen, jossa jokainen sai kirjoittaa ylös omasta mielestään projektin kompastuskivet, onnistumiset sekä tulevaisuuden mahdollisuudet. Salfordissa haastattelin yhtä henkilöä, joka vastasi kysymyksiini kollektiivisesti koko Salfordin yliopiston puolesta. Näin sain perustiedot projektin synnystä, sen tarkoituksesta ja siitä, miksi projekti alun perin käynnistettiin. Tampereen haastatteluista sain paljon tietoa siitä, mihin suuntaan projektia haluttaisiin kehittää.

Koska itse olin opiskelijana mukana projektissa, hyödynnän tietenkin paljon myös omia kokemuksiani varsinkin itse kuvauksiin liittyvistä vaiheista. Työryhmän jäseniltä olen kerännyt palautetta koko projektin ajan. Laadin heille myös erillisen kyselyn, jossa he vielä jälkeempäin ruotivat projektiin liittyviä ongelmia ja onnistumisia.

Taustateorian hyödynnän kahta teosta: *Managing in the Media* (Block et al. 2001) sekä *Onnistunut projekti, projektijohtamisen ja –suunnittelun käsikirja* (Löow. 2002).

Keskeiset teorit ja käsitteet ovat *Managing in the media*- teoksesta. Keskeisin käsite on PPC, eli ”The production project cycle”. Se jakaa projektin eri vaiheisiin, sen perusteella mitä missäkin vaiheessa projektia tehdään. Ympyrä nimitys tulee siitä, että projektin viimeisen vaiheen jälkeen alkaa taas seuraava projekti alusta. Näin projektien kiertokulku muodostaa ympyrän. Tuotannon projektiympyrään kuuluu neljä erillistä osa-aluetta. Ensimmäisenä on alullepano, joka sisältää alkuperäisen ideoinnin ja arvioinnin idean toimivuudesta. Toisena on ennakkotuotanto, jossa on kaksi vaihetta: määrittely ja suunnittelu. Kolmas osa on tuotanto, jossa projekti tehdään sekä jälkituotanto. Viimeisenä on valmistuminen, johon kuuluvat markkinointi, levitys ja projektin päättäminen.

The Electrician- projekti sopii vaiheidensa mukaan kronologisesti juuri tuohon kaavioon. Seuraavassa luvussa käyn koko projektin läpi vaihe vaiheelta tukeutuen haastattelumateriaaliin, omiin kokemuksiini sekä edellä mainitun kirjan teoriapohjaan.

4 Projektin vaiheet

4.1 Alullepano

4.1.1 Alkuperäinen ideointi

Projekti alkaa aina jostain ideasta. ”Sen takana täytyy olla konsepti, edellytys, joku inspiraation muoto, joka käynnistää tarpeen projektille” (Block et al. 2001, 315.) Se voi yhtä hyvin olla yksittäisen henkilön oivallus, levittäjältä saatu kilpailutus tuotantoyhtiöiden välillä tai tiettyjen ihmisten tai tahojen halu tehdä yhdessä projekti.

The Electrician- projektin alkuperäinen ideointi alkoi useita vuosia sitten koulujen edustajien ideasta tehdä yhteistyötä. Idea tarkentui muutama vuosi sitten, kun projektin konkreettista ajankohtaa alettiin suunnitella. Projektin alkuperäisessä ideointivaiheessa elokuvan opiskelijatyöryhmä ei siis ollut vielä millään tasolla mukana hankkeessa. Suunnittelu keskittyi näiden kahden koulun johtotason ja opettajien keskinäiseen ideointiin.

4.1.2 Arviointi idean toimivuudesta

Managing in the media- kirjan (Block et al. 2001) mukaan projektin alullepanovaiheessa idea tulee määritellä ja projektin elinvoimaisuus arvioida. Tämän vaiheen tavoite on projektiin sitoutuminen ja projektin perustan luominen.

Ennen opiskelijoiden mukaantuloa projekti piti toteuttaa paljon pienemmässä mittakaavassa kuin se lopulta toteutettiin. Tässä vaiheessa ei siis vielä tiedetty, että projektin suhteen olisi ollut hyvä tehdä enemmän asioita jo ideointivaiheessa.

The Electrician eroaa muista TTVO:n projekteista suurelta osin siinä, että työryhmälle annettiin valmis käsikirjoitus, josta tehdä elokuva. Lopullisen valinnan käsikirjoituksesta teki TTVO:n käsikirjoitusta opettava lehtori. Hän myös toimi läpi projektin ohjaavana opettajana.

Koko työryhmä innostui heti valitusta käsikirjoituksesta. Opiskelijat tosin pitivät käsikirjoitusta haasteellisena useiden kuvauspaikkojen takia. Mitä enemmän kuvauspaikkoja on, sitä enemmän kuvaukset yleensä vaativat aikaa, koska siirtymien takia kaikki puretaan ja taas rakennetaan uudestaan. Myös kuvauspaikkojen etsiminen

vie aikaa. Opiskelijat olivat tyytyväisiä käsikirjoitukseen, koska se oli tarpeeksi haastava ja aihe uusi ja erilainen. Tuotannon massiivisuus paljastui vasta myöhemmässä vaiheessa.

Odotukset olivat paljon pienemmät. En suoraan sanoen osannut odottaa, että projektista tulisi näin iso ja mahtava. Sen osasin kyllä heti sanoa, että yksin en lähde tuottamaan ja se oli hyvä päätös. (Kysely, tuottaja)

4.2 Ennakkotuotanto

4.2.1 Määrittely

Määrittelyvaiheen tarkoitus on kartoittaa projektin laajuus, kulut ja työnjako, eli se kuka tai ketkä projektin oikeasti vievät loppuun. Tässä vaiheessa on todella tärkeää sopia pelisäännöt ennakkotuotannossa ja itse tuotannossa mukana olevien henkilöiden sekä tuotantoyhtiön välillä. *Managing in the Media* (Block et al. 2001) määritteleekin seitsemän kohtaa, jotka tulee selvittää tässä vaiheessa: ”Syy miksi projektia tehdään, kohdeyleisö, miksi projektille on tarve, jonkinlainen idea projektin sitoumuksista ja seurauksista, tarkempi suunnittelu, hahmotelma aikataulusta ja resurssien seuraukset” (Block et al. 2001, 331.) Yleensä työryhmä kasataan tässä vaiheessa, mutta viimeistään suunnitteluvaiheen alussa. The Electricianissa määrittelyvaihe käynnistyi helmikuussa 2008, kun ensimmäiset opiskelijat valittiin mukaan projektiin Tampereella.

4.2.1.1 Rahoitus

Aluksi koko projekti oli tarkoitus toteuttaa paljon pienempänä. Käsikirjoitus asetti projektille raamit ja lopputyönään elokuvaa tekevien opiskelijoiden kunnianhimo kasvoi ennakkotöiden edetessä. Elokuvasta haluttiin tehdä mahdollisimman laadukas ja tekijöidensä todellinen taidonnäyte. Budjetti paisui ennakkolaskelmien edetessä ja jossain vaiheessa koko hanke oli kaatua omaan mahdottomuuteensa. Salfordin yliopisto oli jo isona konsernina tehnyt omat budjettilaskelmansa, eikä heiltä löytynyt rahoitusta. TTVO:n alusta asti mukana hankkeessa ollut yliopettaja sai kuitenkin projektin rahoituksen järjestettyä viime hetkillä.

Suurin osa projektin rahoituksesta tuli Tampereen ammattikorkeakoulusta. Opiskelijat saivat projektia varten myös lyhyen vaihdon Erasmus-apurahaa. The Electrician oli kokonaisuudessaan kallein Tampereen ammattikorkeakoulussa tuotettu lyhytelokuva.

4.2.1.2 Kulujen jakautuminen ja sopimukset

Elokuvan oikeuksista alettiin keskustella ja kiistellä vasta kun elokuvaa jo kuvattiin. Salfordin yliopiston ei haluttu saavan tasavertaisia oikeuksia elokuvaan, sillä Tampereen ammattikorkeakoulu maksoi suurimman osan tuotantokustannuksista. Projekti oli yhteistuotanto, mutta rahoituksen suhteen se ei ollut tasavertainen.

I think that the other thing is again clearly because you guys put most of the money you guys have most of the ownership. (Haastattelu, lehtori)

Työnjako ja tuotantotapa tulee sopia etukäteen. Yhteistuottajuus edellyttää yhteisvastuullisuutta. (Haastattelu, koulutuspäällikkö)

Halvimmalla mahdollisella tavalla nämä on pakko tehdä, koska kv. yhteistyö on niin kallista. (Haastattelu, koulutuspäällikkö)

Koska Salfordin yliopisto on iso organisaatio, siellä budjettia koskevat päätökset tehdään vuotta aiemmin. Vuoden 2007 - 2008 budjettiin liittyvät päätökset oli tehty jo vuonna 2006. Salfordilla ei siis projektin käynnistyessä ollut enää yhtään ylimääräisiä varoja. Toisin kuin Tampereen ammattikorkeakoululla ei Salfordin yliopistolla ole joustavuutta näissä asioissa. Salfordin yliopiston lehtori kuitenkin toteaa haastattelussa, että ei näe mitään syytä siihen, miksi projektin kulut eivät voisi jakautua tasaisemmin tulevaisuudessa.

4.2.1.3 Projektin aikataulu

Opiskelijat valittiin projektiin opettajien yhteisellä päätöksellä helmi-maaliskuussa 2008 ja ennakkotuotanto pyörähti käyntiin saman tien. Aikaa ennakkosuunnittelulle Suomessa ei jäänyt kuin reilu kuukausi, sillä suomalainen työryhmä lähti Englantiin jo huhtikuussa. Suomalaiset opiskelijat olivat Salfordissa yhteensä melkein kaksi kuukautta. Kuvaukset oli ajoitettu tuon ajan kahdelle viimeiselle viikolle.

Työryhmän palattua Suomeen kesäkuun alussa alkoivat jälkityöt, jotka saatiin päätökseen vasta maaliskuussa 2009, jolloin The Electrician sai ensi-iltansa Tampere Film Festivaaleilla.

Kokonaisuudessaan projekti kesti reilun vuoden. Lopullisen päätöksen projekti kuitenkin sai vasta huhtikuussa 2009, kun työryhmä ja projektissa olleet koulun edustajat TTVO:lta matkustivat Salfordiin pitämään päätös- sekä kiitosjuhlan projektissa mukana olleille henkilöille. Paikalla oli työryhmän lisäksi koulujen edustajia, yhteistyökumppaneita sekä tietenkin elokuvan näyttelijät.

4.2.1.4 Työryhmän kokoaminen

Opettajat valitsivat ja kasasivat työryhmän, sekä Suomessa että Englannissa.

TTVO:lta projektiin etsittiin hyvin opinnoissaan edenneitä kolmannen vuosikurssin opiskelijoita. Opiskelijat suorittivat samaan aikaan elokuvailmaisuun liittyvää kurssia, joka linkkiytyi helposti tähän projektiin. Opiskelijoita mukaan valittiin kymmenen ja he muodostivat projektin ydintyöryhmän. Aluksi projektiin ei ollut tarkoitus ottaa mukaan kuin yksi tuottaja, mutta kukaan ei halunnut lähteä projektiin ilman toisen tuottajan tukea. Tämä oli loistava päätös, sillä kaksi tuottajaa oli projektin laajuuden paljastuttua välttämätöntä.

Lopulta Englantiin lähtevään työryhmään valittiin kaksi tuottajaa, ohjaaja, apulaisohjaaja, kuvaaja, kamera-assistentti, valaisija, kaksi äänimiestä sekä leikkaaja, joka paikan päällä auttoi muissa tehtävissä.

Ekan kerran projektista taisin kuulla jollain oppitunilla koulussa. Aluksi tuli tieto, että tällaista ollaan lähdössä tekemään. Käsiksestä ei ole vielä tietoa, mutta se tulee sieltä MA in Screenwriting- kurssilta. Haluttiin, että halukkaat ohjaajat ja muu työryhmä ilmoittautuu. Piti sitoutua siihen, että tästä tulee lopputyö. (Kysely, ohjaaja)

Myöhemmin projektin jälkituotantovaiheessa Suomessa työryhmä kasvoi vielä melkein kymmenellä hengellä. Jälkityöryhmän opiskelijat kasasivat itse.

Salford niin ikään etsi opiskelijoidensa joukosta kymmenen toisen vuosikurssin opiskelijaa, joiden opintoihin tuona vuonna kuului videoprojektin toteuttamiseen liittyvä

kurssi. Myös Salfordissa opettajat valitsivat työryhmän koulumenestyksen ja arvosanojen perusteella.

I heard it from university on notice board. When picking our roles our teacher had to pick who would be best at each role, by looking at previous grades and experience, if more than two people wanted the same role. (Kysely, videoassistentti)

Opiskelijoiden lisäksi Salfordista projektin tueksi tulivat vanhemman vuosikurssin opiskelija, joka toimi tuotantokoordinaattorina, sekä tätä projektia varten palkattu osa-aikainen tuntiopettaja. Tämä osa-aikainen opettaja toimi Salfordin ohjaavana opettajana.

Salfordin opiskelijoilla ei ollut mahdollisuutta tehdä lopputyötään tästä projektista.

I wish that I had more time to spend on the project as I was also completing my final degree work at the same time. I wish it had been my final project. (Kysely, tuotantokoordinaattori)

Suomessa opiskelijat saivat itse valita mihin rooliin halusivat, Salfordissa päätöksen tekivät opettajat. Tämä muodostui myöhemmin ongelmaksi, kun paljastui, että esimerkiksi ääniassistentti ei ollut yhtään kiinnostunut äänestä. Kaikki opiskelijat lähtivät mukaan projektiin innolla, mutta hiukan epävarmoina siitä mitä oli tulossa.

Kun tuli soitto, että pääsen tähän ohjaamaan, ei tarvinnut yhtään miettiä vaan sanoin heti, että joo, loistavaa! Sitten kun asiaa ehti vähän miettiä, pelotti tietenkin ihan hurjasti lähteä. Tuntui ihan hypyltä jyrkänteen reunalta tuntemattomaan. Asiat jotka mun mielessä olivat päällimmäisinä: lähdän ohjaamaan vieraalla kielellä vieraaseen kulttuuriin, miten saan sanomani perille ja miten ymmärrän uutta kulttuuria tarpeeksi hyvin, ettei lopputuloksesta tule kansainvälisellä mittakaavalla jotenkin hassu. Myös se oli aika jännä juttu, että olin nuorena naisena lähdössä ohjaamaan tarinaa, joka kertoo keski-ikäisestä miehestä joka menettää kaiken. Ei siis mitenkään minun oman elämän kokemuksista voinut lähteä tähän ammentamaan. (Kysely, ohjaaja)

4.2.1.5 Työryhmän alkuvaikeudet

Työryhmän suurin ongelma oli alusta asti epäselvä roolijako. Kaikki Salfordin opiskelijat eivät tieneet, mitä heidän työnkuvaansa kuului. Salfordissa opiskelijat keskittyvät enemmän sisältöön ja näyttölemiseen, joten heidän käytännön osaamisensa kuvauskaluston ja tekniikan kanssa on alemmalla tasolla kuin TTVO:n opiskelijoilla. Näin ollen Tampereelta tullut työryhmä koulutti omat assistenttinsa. Tämä oli opettavaista sekä opetettaville että opiskelijoille, jotka opettivat nyt omaa osaamistaan eteenpäin.

Vaikkakin ensimmäiset päivät tuntuivat siltä, ettei tällä valoryhmällä tulla saamaan mitään ajallaan valmiiksi, valoassistenttien oma-aloitteisuus ja oppimiskyky löivät minut viikossa ällikällä. Kuvausten loppupuolella pystyin antamaan heille vastuullisia tehtäviä ilman huolenhäivää. Opin itse projektin aikana paljon seuraamalla kahden uuden innokkaan valomiehen työntekoa ja voin suositella tätä toimintatapaa tulevaisuuttakin ajatellen.
(Haastattelu, valaisija)

Koulujen opiskelijat olivat tottuneet tekemään projekteja eri mittakaavoissa. Myös tämä seikka aiheutti ongelmia. Esimerkiksi englantilaiset työryhmäläiset eivät ymmärtäneet erillisen puvustajan ja lavastajan tarvetta ennen kuin ennakkotuotanto käynnistyi Englannissa.

Toinen ongelma, melkein koko ennakkotuotannon ajan oli työnjako TTVO:n ja Salfordin tuotantotiimien välillä. TTVO:n tuottajat olivat vastuussa elokuvasta ja kaikesta siihen liittyvästä. Aluksi Salfordin tätä projektia varten palkattu ohjaava opettaja otti vetovastuun myös tuotantoon liittyvistä asioista ja palaverien vetämisestä. Näin hän hämmensi opiskelijoita puuttumalla tuotannollisiin asioihin, joista ei kuitenkaan tiennyt kaikkea. Tuottajien toimesta vastualueet kuitenkin selvitettiin ja ohjaava opettaja siirtyi opettajan rooliin taaemmalle. Ohjaava opettaja ja tuotantokoordinaattori eivät olleet koko ajan tuotannon apuna, mutta tarvittaessa käytettävissä. Ongelmana kuitenkin oli, että ohjaavalla opettajalla ei ollut tarpeeksi toimintavaltuuksia Salfordin yliopistossa.

Ohjaava opettaja ja tuotantokoordinaattori olivat työryhmästä ainoat henkilöt, joiden kanssa suomalaiset tuottajat olivat yhteydessä ennen saapumistaan Englantiin.

4.2.1.6 Työryhmän ohjaus ja koulujen vastuuhenkilöt

Tässä vaiheessa ei projektin laajuudesta, työnjaosta ja kulujen jakautumisesta ollut kenelläkään selkeää käsitystä.

Koulu olisi voinut minusta tunnustaa, että hekään eivät tiedä paljoa. Näin olisin ehkä itsenäisemmin hakenut tietoa. (Kysely, tuottaja)

TTVO:n opiskelijoiden ohjaus oli tässä vaiheessa hiukan hakoteillä. Ei ollut yhtä selkeää vastuuhenkilöä, jonka puoleen kääntyä. Projektin rekrytointitilaisuudessa oli mukana monta opettajaa. Tuotannon opettaja oli mukana alussa, sillä projekti liittyi kurssiin jota hän opetti. Hän siirtyi kuitenkin nopeasti taka-alalle. Projektin ohjaava opettaja auttoi elokuvan sisältöön liittyvissä asioissa, koulun yliopettaja taas Salfordiin ja rahoituksen hakemiseen liittyvissä ongelmissa, kuvauksen lehtori auttoi paljon kalustoon liittyvissä asioissa ja matkan valmisteluissa, raha-asioita hoidettiin toisen yliopettajan sekä toimistosihteerin kanssa. Materiaalivaraston henkilökunta auttoi vakuutusasioissa ja av-kioskin henkilökunta taas kalustoon liittyvissä ongelmissa.

Salfordissa projektista vastuussa oli alusta alkaen yksi henkilö. Hän ei kuitenkaan ollut millään tavalla tekemisissä projektin opiskelijoiden kanssa vaan hänen ja opiskelijoiden välillä projektin ajan toimi projektin Salfordin ohjaava opettaja.

Suurin ero TTVO:n ja Salfordin yliopiston välillä on koko. Salfordin yliopistossa on yli 2000 opiskelijaa ja byrokratia sekä hierarkia on kulttuurisistakin syistä aivan erilainen kuin TTVO:lla. Salfordin vastuuhenkilönä toiminut lehtori vastasi projektista monelle eri taholle.

I was a kind of conveyor. I tried to get all of areas people who needed to be doing it doing it. (Haastattelu, lehtori)

Tämän projektin kanssa samaan aikaan Salfordin yliopistossa oli menossa myös muita projekteja, joita koordinoi yksi, tästä projektista täysin ulkopuolinen henkilö. Salfordin The Electrician- projektissa mukana ollut lehtori oli tekemisissä tähän projektiin liittyvissä asioissa myös muita projekteja koordinoivan henkilön kanssa. Samalla lehtori oli yhteydessä opettajaan, joka oli vastuussa projektin englantilaisen työryhmän opiskelijoiden koulutusohjelmasta sekä heidän osastonsa johtajaan.

Englannissa olon aikana suomalaiset opiskelijat tapasivat Salfordin yliopistosta ainoastaan ohjaavan opettaja sekä kansainvälisten asioiden koordinaattorin. Tämä tuntui suomalaisista kummalliselta, sillä he olivat tottuneet siihen, että voivat Suomessa kävellä suoraan opettajanhuoneeseen, jos tarvitsevat apua.

Ennen varsinaisten kuvausten alkamista suomalaiset opiskelijat olisivat toivoneet muutaman päivän lyhyttä ennakkomatkaa Salfordiin. Tuo ajatus kaatui rahaan sekä aikatauluihin. Opiskelijat olisivat toivoneet enemmän tutustumismahdollisuuksia ennen Englantiin lähtöä.

Ennakkotuotanto tarvitsee lisää aikaa. Erityisesti sellainen ennakkotuotanto, jossa eri maiden edes osan ryhmän jäsenet ovat puheväleissä jo ennen matkalle lähtöä. Näin voidaan hoitaa moni asia valmiiksi vieraassa maassa. (Kysely, tuottaja)

Ryhmille olisi ehdottomasti pitänyt antaa hieman enemmän aikaa tutustua. Erityisesti opiskelijakontakti ennen matkalle lähtöä olisi ollut elintärkeä, jotta yhteisistä pelisäännöistä olisi voitu sopia jo ennen tapaamista. (Kysely, tuottaja)

4.2.2 Suunnittelu

”Suunnitteluvaiheessa luodaan pohja koko tuotannolle. Tässä vaiheessa määritellään tarkemmin koko projektin aikataulu ja sen vaatimat resurssit. Samalla kartoitetaan mitä työtä on tehtävä missäkin vaiheessa ja päätetään alustava kalusto.” (Block et al. 2001, 316.) Tämä vaihe on todella tärkeä projektin onnistumisen kannalta, sillä jos ennakkosuunnittelua ei ole tehty huolella se todennäköisesti kostautuu myöhemmässä vaiheessa tuotantoa.

4.2.2.1 Alustava aikataulu

Kuvauksille oli laadittu alustava aikataulu. Suunnitelmissa oli kuvata kaksi viimeistä viikkoa Englannissa olon aikana, eli toukokuun viimeiset viikot. Näin ennakkovalmisteluille Englannissa jäi mahdollisimman paljon aikaa. Kuvauksille ei tässä vaiheessa pystytty laatimaan tarkempia aikatauluja kuvauspaikkojen ja näyttelijöiden puuttuessa. Projektille laadittiin myös alustava kokonaisaikataulu. Aikataulu ei kuitenkaan pitänyt paikkaansa jälkitöiden osalta.

4.2.2.2 Kuvauskalusto

Ennakkotuotannossa projektin suurimmaksi kuluksi paljastui kuvauskalusto. Salfordilla ei ollut omaa kuvauskalustoa, ja koko kaluston vuokraaminen pariksi viikoksi Englannista olisi tullut aivan liian kalliiksi. Tekijät kuitenkin halusivat päästä työskentelemään laadukkailla välineillä, eikä ajatus muutamasta lampusta ja videokamerasta saanut kannatusta. Lopulta päädyttiin ratkaisuun, joka äkkiseltään kuulostaa hurjalta. Tampereen ammattikorkeakoulun kuvauskalusto ajettiin pakettiauton kyydissä Salfordiin. Mukaan lähti myös koulun HD-kamera, jolla elokuva kuvattiin.

Projektia varten Tampereelta vuokrattiin iso kalustopakettiauto koko työryhmän Englannissa olon ajaksi. Kuvaaja ja valaisija ajoivat auton Englantiin Ruotsin ja Norjan läpi ja muu työryhmä matkusti lentokoneella. Toinen tuottaja ja ohjaaja ajoivat auton kuvausten jälkeen takaisin Suomeen.

Tämä ratkaisu tuli vakuutuksineen, laivamatkoineen, pakettiauton vuokrineen ja polttoaineineen halvemmaksi kuin koko kaluston vuokraus Englannista. Englannista vuokrattiin vain muutaman lamppu sekä kameraan filttareita, jotka olivat unohtuneet Suomeen.

Kalustopakettiautoon Suomesta pakattiin myös Tyrvään ammattiopistolla teetetty sähkötuoli. Muuta rekvisiittaa ei Suomesta otettu mukaan vaan se kerättiin vasta Englannissa. Englantiin tarvittiin myös paljon adaptoreita, sillä suomalaiset sähkölaitteet eivät suoraan käy paikallisiin pistokkeisiin. Kalustoa varten tarvittiin virallinen todistus rajanylityksiä varten siitä, että kalusto tuodaan takaisin Suomeen.

4.2.2.3 Matkajärjestelyt

Toinen tuottaja hoiti kalustoon ja toinen työryhmän matkoihin liittyvät asiat.

Majoitukseen liittyvät järjestelyt hoiti kokonaisuudessaan Salfordin ohjaava opettaja. Työryhmä majoittui koko Englannissa olo ajaksi Salfordin yliopiston kampukselle. Se oli halvin ja helpoin vaihtoehto. Tampereen ammattikorkeakoulu kuitenkin maksoi majoituksesta. Budjetista suurin osa hupeni työryhmän matkoihin ja majoituksiin.

4.2.2.4 Käsikirjoitus ja markkinointi

Suunnitteluvaiheessa alkoivat myös elokuvan sisältöön liittyvät ennakkotyöt. Ohjaaja työsti käsikirjoitusta ja se myös purettiin osiin sen mukaan, mitä rekvisiittaa, lokaatioita, näyttelijöitä ja avustajia toteuttamiseen tarvittin. Ohjaaja ja kuvaaja laativat elokuvasta ”mood boardin” eli tunnelmakartan eri kuvista ja väreistä. Näin oli helpompi demonstroida, mitä elokuvan visuaaliselta ilmeeltä haettiin.

Jonkinlaisia suunnitelmia elokuvan äänisuunnittelusta tehtiin, mutta esimerkiksi säveltäjä tuli mukaan projektiin vasta työryhmän palattua takaisin Suomeen.

Valmista kuvalistaa tai valaisusuunnitelmaa oli mahdoton tehdä, sillä kuvauspaikkoja ei vielä ollut. Englantiin lähetettiin kuvia siitä minkä tyyllisiä kuvauspaikkoja, näyttelijöitä ja lavasteita elokuva kaipasi. Tässä vaiheessa tapahtui kuitenkin kommunikaatiokatkos, sillä työryhmän saapuessa Englantiin mitään ei oltu etsitty valmiiksi.

Esituotanto Suomessa oli mun osalta ehkä aika hapuilevaa, koska ei ollut täyttä varmuutta lähdöstä aika pitkään aikaan ja mulla ja kuvaajalla oli aikamoisia vaikeuksia hahmottaa, minkälaista paikanpäällä tulee olemaan. (Kysely, ohjaaja)

Elokuvalle yritettiin hakea erilaisia apurahoja ilman tulosta.

Ennakkotuotannon aikana elokuvaa päästiin markkinoimaan YLE:lle TTVO:lla järjestetyssä markkinointitilaisuudessa. YLE kiinnostui elokuvasta jo tuossa vaiheessa pelkän käsikirjoituksen perusteella, mikä helpotti elokuvan myyntiä YLE:lle sen valmistuttua.

4.2.3 Ennakkotuotanto Englannissa

Minusta tuntuu, että koulu vähän heitti meidät susilaumalle pilottiprojektina. Etukäteen ei saatu juuri mitään tietoa Englannin meiningistä. Aika paljon siellä opittiin sellaista käytännöistä, joista jonkun olisi suonut kertoneen jo etukäteen. (Kysely, ohjaaja)

I think we could have had more support before the project in communicating to us exactly what our roles would be and giving us a change to learn about them in advance. (Kysely, kuvaussihteeri)

Suurin osa työryhmäläisistä ja kaikki johtorooleissa olleet henkilöt kokivat, että aikaa ennakkotuotannolle Englannissa oli varattu liian vähän.

Esituotantoaika kaksi ja puoli viikkoa paikan päällä oli kyllä liian tiukka.---

Kuvaukset taisivat kestää kaksi viikkoa, mun mielestä ihan ok aika 14 minuuttiselle leffalle. (Kysely, ohjaaja)

I personally think there was a little too much time set aside for film and not enough for pre-production. (Kysely, tuotantokoordinaattori)

I feel the time frame in which we had to develop the project was more than enough time to do everything that was needed. (Kysely, tuotantoassistentti)

4.2.3.1 Työryhmä

Työryhmä tuli alusta asti hyvin toimeen keskenään. Englantilaiset olivat yllättyneitä siitä, kuinka hyvää englantia kaikki suomalaiset puhuivat. Kieli ei missään vaiheessa projektia muodostunut ongelmaksi.

The project made me realize it was easier than I thought it would be working with people whose first language is not English. -- There were no problems working with an international crew. There was no real language barriers as all the Fins spoke superb English. (Kysely, videoassistentti)

Palaverien alussa järjestettiin englantilaisten toimesta tutustumisleikkejä, jotka alun kankeuden jälkeen kohottivat työryhmän ryhmähenkeä ja auttoivat työryhmää oikeasti tutustumaan toisiinsa. Osa englantilaisista työryhmäläisistä myös asui samalla kampuksella kuin suomalaiset, joten yhteyttä pidettiin myös vapaa-ajalla.

Suomalainen työryhmä oli hitsaantunut yhteen projektin alusta asti. Jo tässä vaiheessa oltiin tekemässä ”meidän elokuvaa”. Suomalaiset asuivat yhdessä samassa talossa koko Englannissa olon ajan. Toisaalta toisista työryhmäläisistä oli tukea ja turvaa, mutta miinuksena oli, että projektia ei päässyt pakoon ja töitä tehtiin välillä kellon ympäri. Työryhmäläisten kesken ei syntynyt yhtäkään suurta konfliktia koko Englannissa olon aikana.

Tässä vaiheessa myös selvisi, että kaikki projektin runnerit eivät edes omistaneet ajokorttia saati autoa. Heille ”runner” tarkoittaa kirjaimellisesti ihmistä, joka juoksee paikasta toiseen. Tämä oli ongelma läpi kuvausten. Englannin vakuutuslainsäädännön mukaan vain auton omistaja voi ajaa sitä. Näin ollen se ainut runneri, jolla oli ajokortti ei voinut ajaa koska hänellä ei ollut omaa autoa.

Salfordin opiskelijat olivat tottuneet tekemään projektinsa paljon pienemmässä mittakaavassa. Vasta tässä vaiheessa he alkoivat ymmärtää, että projekti tarvitsi erillisen lavastajan, puvustajan ja maskeeraajan. Alun perin runnereiksi nimetyt henkilöt ottivat vastuulleen puvustuksen ja lavastuksen. Maskeeraajan etsimisessä tuli kiire. Lopulta maskeeraaja ei edes kerinnyt tulla kuvauspaikalle, kun hänet jo erotettiin huonon asenteen takia. Näin kuvaussihteeri, toinen tuottaja ja tuotantoassistentti tai kuka ikinä ehtikin hoiti maskeeraajan tehtävän kuvauksissa.

Mukavan lisähaasteen valaisijana toimimiseen ulkomailla toi kaksi käyttööni annettua paikallista "valomiestä", joiden kokemustaso oli sanalla sanoen riittämätön tuotannon asettamiin vaatimuksiin nähden. Näin esivalmisteluajasta iso osa uhrattiin heidän kouluttamiseensa aina perusasioista alkaen.-- Emme niinkään käyneet valon estetiikkaan tai erilaisten valotilanteiden luomistapoihin liittyviä asioita lävitse vaan keskityimme koulutuksessa lähinnä tekniikkaan, työtapoihin ja -turvallisuuteen. (Valaisija)

Kun kaikki alkoivat löytää oman roolinsa ja paikkansa työryhmässä ja kun rooleja oli harjoiteltu tarpeeksi, pidettiin kuvausten kenraaliharjoitukset. Työryhmä kuvasi yhden päivän aikana itse kirjoittamansa hulvattoman käsikirjoituksen pohjalta lyhytelokuvan ”Spring of the Pussies”. Tuon päivän aikana kaikki pääsivät näkemään, kuinka työryhmän tulisi toimia yhteen ja millainen kuvaustilanne oikeasti on. Lisäksi kaikki työryhmäläiset pääsivät kertaamaan omaa osaamistaan käytännössä ennen The Electricianin kuvausten alkamista. Kenraalikuvaukset olivat loistava idea sekä ryhmähengen että harjoittelun kannalta. Englantilainen työryhmä oppi kuvaushierarkian, joka suomalaisilla oli paljon tiukempi kuin heillä.

Main thing I learnt is the hierarchy of a professional film set. (Kysely, videoassistentti)

4.2.3.2 Tuotannolliset järjestelyt

Salfordin yliopisto antoi työryhmälle käyttöön yhden luokkahuoneen koko projektin ajaksi. Lisäksi projekti sai alemmasta kerroksesta käyttöönsä yhden huoneen kaluston säilytystilaksi. Salfordin kirjaston tietokoneita sai käyttää vapaasti, mutta tulostaminen oli maksullista. Maksullinen kopiointi onnistui erillisessä kopiointihuoneessa, jonne ei päässyt ilman erillistä pyyntöä.

Opiskelijat eivät saaneet avaimia Salfordin yliopiston tiloihin ja joutuivat aina pyytämään vahtimestaria avaamaan ovet. Samasta syystä opiskelijat eivät päässeet sisään koulurakennukseen muuta kuin vahtimestareiden työaikana.

Salfordin yliopistolla on pieni puku- ja rekvisiittavarasto, josta projekti lainasi omiin tarpeisiinsa. Rekvisiittaa haalittiin lisäksi opiskelijoiden kodeista, rekvisiittavuokraamoista ja erilaisilta yrityksiltä. Englannissa ei ole samanlaista sponsorikäytäntöä kuin Suomessa, joten mitään ei saatu ilmaiseksi.

Kuvausten ajaksi vuokrattiin pakettiauto lavasteiden, rekvisiitan ja puvustuksen kuljetukseen. Ongelmana oli, että autolle pystyi määräämään vain yhden kuskin, joka sitä vuokra-aikana ajoi. Vielä suurempi ongelma oli, että kuskin tuli olla yli 25-vuotias. Työryhmästä kriteerin täyttivät toinen tuottaja, kuvaaja ja valaisija sekä englantilainen ääniassistentti, joka ajoi jo toista autoa. Näin ollen toinen tuottaja oli ainut henkilö, joka kameran käydessä pystyi irtautumaan kuvauksista. Pakettiauto vuokrattiin sieltä mistä sen halvimalla sai. Salfordin yliopistolla on alennussopimus autovuokrafirman kanssa, mutta tässä tuotannossa siitä ei ollut apua.

4.2.3.3 Kuvauspaikat ja casting

Kuvauspaikkojen etsintä aloitettiin heti ensimmäisinä päivinä. Työ oli hidasta kuvauslupien takia. Englannissa kuvauslupabyrokratia vie aikaa ellei käytä apunaan sitä varten olevia toimistoja. Julkisilla paikoilla kuvaamista varten pitää kaupungilta ostaa erilliset kuvausluvut.

Englannissa täytyy ottaa huomioon turvallisuus lokaatioiden valinnassa. Kaikilla köyhimmillä alueilla ei ole turvallista kuvata, ellei palkkaa turvamiehiä valvomaan kalustoa ja varsinkin työryhmän turvallisuutta.

Elokuvassa oli yhteensä yksitoista lokaatiota ja niiden löytäminen tuotti vaikeuksia. Päälokaatioksi tarvittiin omakotitalo. Sopivaa taloa ei löytynyt ennakkotuotannon aikana ja lopulta toinen tuottaja etsi päälokaatiota vielä sillä välin kun kuvaukset olivat jo käynnissä. Ongelmia aiheutti myös Salfordin yliopisto, jonka tiloihin oli melkein mahdotonta päästä kuvaamaan monimutkaisen lupabyrokratian ja turvallisuusmääräysten takia.

Salfordissa järjestettiin massiivinen ja ammattimainen casting eli elokuvan näyttelijöiden valintatilaisuus. Internetiin laitettujen ilmoitusten perusteella paikalle saapui paljon ammattinäyttelijöitä. Casting tehtiin kahden päivän aikana.

Näyttelijöiden valinnan jälkeen alkoivat ohjaajan johdolla näyttelijöiden harjoitukset.

4.3 Tuotanto

” Jos suunnitteluvaihe on hoidettu onnistuneesti, projektin pitäisi olla tilanteessa, jossa koko projektin laajuus tiedetään, budjetti on julkistettu, sopimukset käsitelty, tuotantotiimi ja työryhmä on palkattu, avainnäyttelijät ovat kiinnitetty, käsikirjoitus on valmis, tekniset strategiat ja prosessit ovat paikoillaan ja yhteistyökumppanit ovat varmistuneet. Projekti on nyt valmis menemään eteenpäin.” (Block et al. 2001,345.)

4.3.1 Kuvaukset

Tämä projekti ei ennakkotuotannon jälkeen ollut vielä läheskään niin valmis siirtymään tuotantovaiheeseen kuin sen olisi pitänyt olla. Kuvausten alkaessa osa kuvauspaikoista puuttui eikä aikataulua ollut kuin ensimmäiselle kuvauspäivälle.

4.3.1.1 Aikataulu

Aika, tai lähinnä sen puute, oli suurin ongelma kuvausten ajan. Kuvauspäivät venyivät kaksitoistatuntisiksi ja kahden viikon kuvausten aikana työryhmällä oli vain yksi vapaapäivä. Suomalainen työryhmä kuvasi myös tuona päivänä.

Yksi parhaista kuvausmuistoista on se kun kuvasimme päivän pelkällä suomiporukalla. Kaikki auttoivat toisiaan ja työskentelivät saumattomasti yhteen. Ilmapiiri kuvauspaikalla oli rento, mutta keskittynyt. Setissä oli ihanan hiljaista.

Tuolloin tajusin kuinka ammattitaitoisia oikeasti olemme. Kaikki pystyivät hetkellisesti paikkaamaan ketä vain työryhmästä, jos tarve vaati. (Tuottaja)

Iltaisin katseltiin kuvattua materiaalia. Aika usein myös... [leikkaajan] raakaleikkaamia kohtauksia. (Kysely, ohjaaja)

Joka ilta purettiin... [tuottajan] kanssa päivän tapahtumia niin tuotannolliselta, ohjaukselliselta kuin ryhmän toimivuudenkin kannalta. Tämä oli todella tärkeä juttu, että pystyttiin puhumaan suoraan ja purkamaan painavat asiat ja ratkomaan ongelmia. (Kysely, ohjaaja)

Jotkut englantilaiset työryhmäläiset antoivat kyselyssä palautetta liian pitkistä kuvauspäivistä. He kokivat, että työmäärä oli liian suuri opintopisteisiin nähden. Englantilaiset eivät olleet tottuneet yhtä intensiiviseen työskentelyyn kuin suomalaiset ja lisäksi osa kävi projektin aikana osa-aika töissä.

Aikataulu oli todella tiukka näyttelijöille, eikä siinä ollut varaa yhdellekään varapäivälle. Näyttelijän sairastuminen tai rankkasadepäivä olisi saattanut muodostua suureksi ongelmaksi. Aikataulu vaikutti myös turvallisuuteen, sillä työryhmäläiset ajoivat isoja autoja väsyneinä ja vielä vasemmanpuoleista liikennettä, mihin he eivät olleet tottuneet. Aikataulusta johtuen kuvauksissa jouduttiin tekemään paljon isoja ratkaisuja nopeasti.

Aika paljon tuli eteen tilanteita, joissa jotain suunniteltua asiaa ei vain pystytty toteuttamaan. Silloin otettiin kymmenisen minuuttia miettimisaikaa ja valittiin toinen ratkaisu. (Kysely, ohjaaja)

Toisaalta paineen alla työskentely kasvatti työryhmäläisten stressinsietokykyä. Kaikki tilanteet hoidettiin ammattimaisesti ja nopeasti. Kukaan ei valittanut ja kaikki luottivat päätöksistä kulloinkin vastuussa olleen ihmisen arvostelu- ja päätöksentekokykyyn.

4.3.1.2 Työryhmän toiminta

Kuvaushierarkiassa olleet erot tulivat tutuiksi jo harjoituskuvauksissa, eivätkä ne aiheuttaneet ongelmia myöhemmin.

Kuvauspaikoilla joissain tilanteissa suomalaiset työryhmäläiset turvautuivat liian helposti suomenkieleen. Oli sovittu, että ohjaaja, kuvaaja ja valaisija voivat keskenään kommunikoida suomeksi, koska se nopeuttaa ja helpottaa heidän työskentelyään.

Meidän olisi pitänyt kuvaustilanteissa puhua enemmän englantia työryhmälle.

Ihan varmasti siellä oli orpo olo tyyppien kuunnella kun me pohditaan suomeksi.

Olisivat myös oppineet enemmän. (Kysely, ohjaaja)

Suomalaisilla ei ollut kuvausten aikana tarpeeksi aikaa tukea ja opastaa englantilaisia opiskelijoita heidän rooleissaan.

I was unhappy because I believed that I was doing everything I needed to and wasn't told that i wasn't I would have liked to be told and given a reasonable change to correct my mistakes and do the job right. (Kysely, kuvaussihteeri)

Tuottajat olivat jakaneet työnsä niin, että toinen vastasi näyttelijöistä ja toinen kuvauspaikoista. Kuvausten ajan kuvauspaikoista vastannut tuottaja vastasi kaikesta kuvauksiin liittyvästä ja toinen tuottaja huolehti suuremmista linjoista taustalla, kuten esimerkiksi budjetista. Rahaliikenteestä huolehtiminen oli koko projektin ajan toisen tuottajan vastuulla. Toinen tuottaja taas huolehti enemmän työryhmän sisäisestä viestinnästä ja logistiikasta. Kyselyn perusteella molemmat tuottajat kokivat työnjaon toimivaksi.

4.3.1.3 Erot kuvauskäytänteissä ja turvallisuusmääräykset

Lupien hakeminen Englannissa kestää paljon kauemmin kuin Suomessa ja luvat maksavat enemmän. Lainsäädäntö on erilainen ja se kannattaa ottaa huomioon esimerkiksi autojen kanssa.

Englannissa ei saa voimavirtaa juuri mistään ja englantilaiset ohikulkijat eroavat paljon suomalaisista.

Englannissa kun ihmiset näkevät kuvauspaikan he alkavat huutaa, huitoa ja häiritä mahdollisimman paljon kai halutessaan kuvaan. Suomalaisethan kääntyvät pois ja ovat mahdollisimman hiljaa juuri päin vastaisesta syystä. (Tuottaja)

Englantilaiset ovat todella tarkkoja turvallisuusmääräyksistään. Jokaista kuvauspaikkaa varten tulee täyttää erillinen riskien kartoitus paperi (kts. liite 3. Risk Assessment), jota ilman kuvauspaikkalupaa ei yleensä myönnetä. Paperissa tulee kartoittaa kuvauspaikkaan liittyvät mahdolliset riskit ja niiden ehkäisyta. Maan sähköturvallisuusmääräykset ovat todella tarkat ja hätäuloskäytävien siisteydestä huolehditaan tarkemmin kuin Suomessa.

Only in a sense that your guys idea of health and safety is different from our ideas of health and safety. (Haastattelu, lehtori)

Seuraava tapahtuma toimii hyvänä esimerkkinä health and safety rikkomuksesta. Työryhmän pienempi yksikkö (ohjaaja, kuvaaja, kamera-assistentti, valaisija) olivat kuvaamassa kuvituskuva Salfordin yliopiston käytävillä. Koulun vahtimestari tuli ja repi kyselemättä kaikki sähkölaitteet irti seinistä. Koulun edustaja oli todella tuhtunut, koska osa laitteista oli keskellä käytävää eivätkä ne olleet englantilaisia. Jokainen laite käskettiin testauttaa erikseen Englannissa ennen kuin niitä voi käyttää Salfordin yliopiston tiloissa. Tämä olisi tarkoittanut koko kaluston testauttamista ja se olisi tullut todella kalliiksi. Englannissa ja Suomessa pätevät samat direktiivit sähkölaitteiden suhteen, joten suomalaisia laitteita ei tarvitse erikseen testauttaa Englannissa.

4.3.1.4 Työryhmän ohjaus

Kuvausten aikana työryhmä ei saanut juurikaan ohjausta kummaltakaan koululta. Salfordin ohjaava opettaja oli ainoa ihminen, joka oli työryhmäläisten tukena ja koko ajan tavoitettavissa. Varsinkin tuottajille, alun erimielisyyksistä huolimatta, hän oli korvaamaton apu. TTVO:n ohjaava opettaja kävi Salfordissa myös pariin otteeseen, mutta hän auttoi lähinnä elokuvan sisältöön liittyvissä asioissa. Kyselystä ilmenee, että opiskelijat kokivat jääneensä hiukan heitteille.

I think our school could have been more supportive of the project, such as when we were filming in the corridors etc. I also think our project co-ordinates should have joined us on more shoots. (Kysely, videoassistentti)

I think the director and producers did an excellent job, but I think we needed a teacher from our school with us more to offer us more help. (Kysely, videoassistentti)

I find the school in general (considering they teach film) rather resistant to our efforts. (Kysely, tuotantokoordinaattori)

Tuntui, ettei siellä oltu osattu ollenkaan varautua siihen vaatimustasoon mikä meidän opiskelijoillamme ja heidän valmiuksillaan on. (Haastattelu, lehtori)

Salfordin kanssa keskusteltiin liian vähän henkilöstötasolla kuvausprojektista ennen kuvauksia. Osittain ongelma lienee siinä, ettei Salfordin yhteyshenkilöllä ollut virallista statusta Salfordissa. Mutta tässä suhteessa olisin varmaan voinut olla minäkin aktiivisempi yhdessä muiden meidän opettajien kanssa.” (Haastattelu, koulutuspäällikkö)

Koulun projektikäytännöissä on ollut parantamiseen varaa ja siinä, miten ohjaus saadaan systemaattiseksi. (Haastattelu, koulutuspäällikkö)

Toisaalta jotkut opiskelijat kokivat asian aivan toisin.

I feel for my job that the university did help as much as they could have done. There were a lot of obstacles in the way and they didn't make it any easier for us. I feel I got a lot of support from project co-ordinates, he guided me because I had never done that role before. (Kysely, tuotantoassistentti)

Salfordin yliopiston edustajat myöntävät, että byrokratian takia he eivät olleet tietoisia mitä kuvausaikana tapahtui.

I was too high above the proses to get a real good sense of that. (Haastattelu, lehtori)

No opiskelijat ottivat vastuun jutusta kiitettävästi. (Haastattelu, lehtori)

4.3.2 Jälkituotanto

Jälkituotantoon meillä tais mennä sit kaikinensa melkein vuosi. Johtuneen hyvin pitkälle siitä, että mie olin Helsingissä töissä ja te molemmat päätuottajat lähitte vaihtoon. Saatiin kuitenkin valmiiksi. Olisi niin hyvä jos jälkituotantoa voitaisiin tehdä täysipäiväisesti ja tiiviissä ajassa. Ehkä silloin ei homma leviäisi käsiin niin pahasti. (Kysely, ohjaaja)

Projektin tuottajat vetäytyivät projektista jälkitöiden ajaksi ja palasivat takaisin projektin pariin vasta sen valmistumisvaiheessa. Jälkitöiden ajan projektin vetovastuu oli erillisellä jälkityötuottajalla. Jälkitöiden aikana työryhmä kasvoi leikkausassitentilla, making-off leikkaajalla, säveltäjällä, graafikolla, DVD-koostajalla, nettisivujen tekijällä ja kääntäjällä. Kaikki uudet opiskelijat haalittiin mukaan projektiin vasta työryhmän Suomeen palattua kesäkuun alkussa. Aikataulu alkoi venyä jo jälkityövaiheen alkumetreillä.

Yksi suuri ongelma oli se, että ohjaaja asui eri paikkakunnalla, eikä täten ollut käytettävissä tarpeeksi usein. Projektin jälkitöille ei oltu laadittu tarpeeksi tarkkaa suunnitelmaa ja aikataulua.

4.4 Valmistuminen

”Tuotantoprojektin valmistumisvaihe jaetaan kolmeen eri osaan: jakeluun, levitykseen ja lopetukseen. Tämä ei ole yksinkertaisen mediaprojektimallin jälkituotantovaihe. Kaikki mediaan liittyvät asiat, kuten leikkaus ja äänen käsittely ovat valmistuneet jo tähän mennessä” (Block et al. 2001, 254.)

Managing in the media (Block et al. 2001) kirjan tuotantoympyrän mukaan valmistumisvaihe sisältää kolme eri kohtaa. Nämä ovat markkinointi, levitys ja projektin päättäminen.

The Electricianin kunnollista markkinointisuunnitelmaa alettiin tehdä vasta projektin jälkityövaiheessa. Elokuvalle tehtiin juliste ja DVD, joka sisältää extramateriaalia. Lisäksi elokuvalla tehtiin internetsivut (www.electrician.fi).

The Electrician myytiin Suomessa YLE:lle. Lisäksi se on saanut kansainvälistä huomiota elokuvafestivaaleilla ympäri mailman.

Levityksen suhteen suurin ongelma oli se, että koko prosessi kaatui tuottajien niskaan. Heillä ei yksinkertaisesti ollut aikaa hoitaa tuota työtä tarpeeksi hyvin. Elokuvan festivaalilevitys jatkuu yhä joulukuussa 2009, vaikka projekti sai virallisen päätöksensä puoli vuotta sitten, keväällä 2009.

Jälkitöiden venyessä projektin lopetus viivästyi suunnitellusta. Virallisen lopetuksen projekti sai huhtikuussa 2009 Salfordissa pidetyssä lopputilaisuudessa. Tuo tilaisuus oli todella hyödyllinen kaikkien osapuolten mielestä.

5 Tulosten pohdinta ja johtopäätökset

Tässä luvussa eritellään projektin suurimmat ongelmat ja listataan parannusehdotukset. Tulosten tutkiskelun teoriapohjana käytetään Monica Lööwin kirjaa ”Onnistunut projekti- Projektijohtamisen ja suunnittelun käsikirja” , Tietosanoma 2002.

5.1 Ongelmakohtien paikallistaminen

Löow listaa kirjassaan projektin menestystekijät:

” Projektityön selkeä jäsenitys, mieluiten kokopäivätoiminen projektipäällikkö, ymmärrettävä toimeksianto, innostuneet työntekijät, kaikille yhteiset tavoitteet, selvästi ilmaistut odotukset, roolit ja työnjako, osallistujien arvojen huomioonottaminen, hyvä suunnittelu; oikeat asiat oikealla tavalla, tavoitteiden jakaminen välitavoitteiksi / etapeiksi, tavoitteiden muokkaus, jos on tarvetta, jatkuva tiedottaminen ja perehdyttäminen, laadukkaat päätöksenteon pohjatiedot ja tulosten ja välitavoitteiden seuranta” (Löow, 2002, 19.)

Tässä projektissa suurimmiksi ongelmiksi tuosta listasta muodostuivat kolme asiaa.

Roolit ja työnjako on ensimmäinen. Sekä opiskelijoilla, että projektissa mukana olleilla koulujen edustajilla ei ollut tarpeeksi selkeää käsitystä omasta tai muiden rooleista, eikä niiden vastuualueista tai tehtävistä.

Seuraava kohta on hyvä suunnittelu; oikeat asiat oikealla tavalla. Tässä projektissa suunnittelun ongelmana oli koko projektin ajan liian tiukka aikataulu. Ongelmana oli myös se, että projektin rahoitukseen ja sopimukseen liittyvä suunnittelu tehtiin liian myöhään.

Kolmantena asiana on jatkuva tiedottaminen ja perehdyttäminen. Ensinnäkään tiedotus kansainvälisen työryhmän sisällä ei toiminut alussa tarpeeksi hyvin. Ongelmia oli myös koulujen välisessä viestinnässä ja tiedottamisessa. Työryhmä olisi kaivannut läpi projektin kouluilta enemmän perehdytystä projektiin liittyvistä asioista ja osa opiskelijoista ihan konkreettista opetusta kuvaustilanteessa.

Löow listaa kirjassaan projektien onnistumiseen liittyviä ansoja. Näistä tämän projektin ansoiksi meinasivat muodostua ” 1. puutteellinen suunnittelu, -- 3. projekti on liian

sekava, 4. projekti etenee ilman, että ohjausryhmä tarkistaa eteneekö se suunnitelmien mukaan,-- 9. projektit ovat liian isoja” (Löow, 2002, 19.) Ongelmista huolimatta projekti kuitenkin onnistui. Tulevaisuudessa nuo ansat täytyy kuitenkin yrittää välttää.

5.2 Ehdotukset tulevaisuuden toimenpiteiksi

5.2.1 Alullepano

Tulevaisuudessa koulujen tulee keskenään neuvotella projektin arvioitu budjetti, rahoituksen jakautuminen ja sopimukset lopputuotoksen oikeuksista ennen projektin aloittamista. Opiskelijat valitaan mukaan projektiin ja projekti käynnistetään vasta kun nuo asiat ovat selvillä.

Käsikirjoituksen valinnassa pitää vielä tarkemmin kiinnittää huomiota siihen mitä se vaatii tuotannolliselta kannalta. Esimerkiksi mikä on lokaatioiden määrä, erikoistehosteiden määrä, onko massiivisia ryhmäkohtauksia, eläimiä, lapsinäyttelijöitä ja niin edelleen. Tavoite on, että käsikirjoitus on haastava, mutta kuitenkin kunnialla toteutettavissa. Lisäksi kuvauskalustoon tulee kiinnittää huomiota. Sen tulee olla ammattitasoa, mutta kuitenkin realistisessa mittakaavassa. Kyse on kuitenkin opiskelijatuotannosta ja tärkeintä on keskittyä elokuvan sisältöön.

Valitun käsikirjoituksen pohjalta voi jo ideointivaiheessa tehdä jonkinasteista riskikartoitusta siitä mitä kaikkia riskejä projektin eri vaiheisiin liittyy. Tässä vaiheessa on suotavaa tehdä projektin alustava markkinointi- ja levityssuunnitelma. Näin on selvää mitkä ovat tuotantoyhtiön tavoitteet lopputuotoksen suhteen. Tämä helpottaa paljon projektin myöhemmissä vaiheissa. Samalla laaditaan alustava aikataulu koko projektille.

Ideointivaiheeseen on hyvä ottaa mukaan jo ainakin projektin tuottaja ja ohjaaja. Näin he saavat mahdollisimman aikaisessa vaiheessa käsityksen siitä kuinka suuria resursseja projektin toteuttaminen tulee vaatimaan.

5.2.2 Ennakkotuotanto

Ennakkotuotannon tärkein asia on, että ohjaavat opettajat tietävät koko ajan missä vaiheessa projekti on. He seuraavat, että aikataulut tehdään realistisiksi ja tarvittavat suunnitelmat tehdään ennen työryhmän Englantiin lähtöä.

1. Määrittely

Työryhmä täytyy kasata mahdollisimman aikaisin. Ryhmän koko tulee sovittaa projektin tarpeisiin. Heti alusta asti on syytä tehdä selkeä työn- ja vastuunjako sekä hierarkia ihmisten välille. Salfordin yliopistosta voi hyödyntää ylempien vuosikurssien osaamista ja antaa opiskelijoille mahdollisuus tehdä oma opinnäytetyönsä tästä projektista.

Opiskelijoista koostuva työryhmä valitaan niin, että jokainen opiskelija tietää mihin rooliin hän on hakemassa. Tarvittaessa kyseisen roolin tehtävät ja vastuu kerrotaan erikseen.

Taiteellisesti vastuussa oleva työryhmä tulee edelleen Suomesta, noin kymmenen henkilöä. Salfordin opiskelijoita projektissa on noin viisitoista. Projektiin tulee heti alussa nimetä erillinen lavastaja / rekvisitööri sekä puvustaja. Lisäksi englantilainen työryhmä kasvaa erillisellä runnerilla, cateringillä, lavastusassistentilla ja maskeeraajalla.

Tuotannon työnjako uudistetaan niin, että Salfordin yliopiston opiskelijoista tulee myös yksi vastuullinen tuottaja, joka ottaa vastuun sopimuksiin, lupiin ja autoihin liittyvissä asioissa Englannissa. Näin suomalaisilla tuottajilla on päävastuu ennakko- ja jälkituotannosta ja englantilaisella tuottajalla taas kuvauksien järjestämiseen liittyvistä asioista. Salfordin ohjaava opettaja auttaa englantilaista tuottajaa myös luomaan suhteet Salfordin yliopiston eri tahoihin. Näin englantilainen tuottaja voi hoitaa yhdessä Salfordin ohjaavan opettajan kanssa Salfordin yliopistoon liittyvät lupa-asiat. Näin kaikki tuottajat tietävät heti oman roolinsa tuotannossa.

Ennakkotuotanto aloitetaan aikaisemmin ja tehokkaammin. Opiskelijat pitävät heti projektin alusta asti tiiviisti yhteyttä ja tekevät ennakkosuunnittelua ja –tuotantoa yhdessä jo ennen suomalaisen työryhmän saapumista Englantiin. Näin säästetään paljon

aikaa. Ehdotukset kuvauspaikoista ja näyttelijöistä sekä puvustuksesta ja lavastuksesta tehdään jo ennen suomalaisen työryhmän saapumista Englantiin.

Projektin ohjaus- ja vastuukysymykset tulee selvittää kunnolla. Kuka kummassakin koulussa on ohjaavana opettajana ja keitä muita henkilöitä projektiin oikeasti liittyy? Mitkä ovat heidän työnkuvansa ja vastuualueensa? Kuka tekee päätökset mistäkin asiasta?

Kummastakin yhteistyökoulusta tulee nimetä yksi ohjaava opettaja, joka on mukana, apuna ja vastuussa projektin alusta loppuun. Hän myös varmistaa, että oppilaat kokevat saavansa tarvittavaa ohjausta. Opettajan tulee myös tarvittaessa saada tarpeeksi perehdytystä ja aikaa omaan työhönsä. Tarvittaessa ohjaavat opettajat informoivat koulujen johtoa ja muuta henkilökuntaa projektiin liittyvistä asioista.

Englantilainen tuottaja tekee listan Salfordin projektiin liittyvistä ihmisistä yhteystietoineen. Näin tiedetään kuka Salfordin yliopistolla avaa ovet, kuka vastaa koulun sähköasioista, kuka pystyy antamaan koulun tiloja projektin käyttöön, kuka vastaa koulun kalustosta, kuka vastaa autojen parkkiasioista, kellä on valtuudet käyttää kopiokonetta ja niin edelleen.

Ennakkoon tehdään matka Salfordiin. Ohjaaja, ainakin toinen tuottaja, kuvaaja ja ehkä myös valaisija tekevät etukäteen ohjaavan opettajan kanssa muutaman päivän lyhyen tutustumismatkan Salfordiin. Tuolloin kierretään ainakin osa kuvauspaikoista ja pidetään casting. Työryhmäläiset tutustuvat ja palaveeraavat jo tulevista asioista. Samalla projektin ohjaavat opettajat voivat miettiä minkälaista tukea opiskelijat mahdollisesti tarvitsevat. Tämän matkan aikana suomalaiset tuottajat voivat tavata myös Salfordin projektiin liittyvät henkilöt.

Tulevia projekteja ajatellen on hyvä tehdä kartoitus siitä mikä oppilasmäärä on projektin ehdoton maksimi, sillä halukkaita mukaan on tulevaisuudessa varmasti enemmän.

I don't know what is going to happen next year if we have a lots and lots of people who want to collaperate because they can't all do it. (Haastattelu, lehtori)

2. Suunnittelu

Salfordin yliopisto neuvottelee sopimuksen kuvauskaluston vuokraamisesta englantilaisen vuokrafirman kanssa niin, että kuvauskalustoa ei tarvitse ajaa Suomesta. Englantilainen tuottaja hoitaa asiaan liittyvät käytännön järjestelyt ja varaukset.

Tulevaisuudessa Salfordin yliopisto osallistuu projektin rahoitukseen esimerkiksi maksamalla opiskelijoiden majoituksen Englannissa. Koulun kampuksella majoittuminen on joka tapauksessa halvin ja helpoin vaihtoehto.

Projektille yritetään saada ulkopuolista rahoitusta sponsoritoiminnalla, erilaisilla kehittämisapurahoilla ja stipendeillä. Markkinointisuunnitelman avulla elokuvaa yritetään myydä tuleville levittäjille.

Tässä vaiheessa projektin tarkka budjetti on laskettu.

Käsikirjoitusta hiotaan ohjaajan, käsikirjoittajan ja ohjaavan opettajan kanssa. Alustava kuva ja valaisusuunnitelma laaditaan. Ohjaaja käy neuvotteluja elokuvan äänestä äänisuunnittelijan ja musiikista säveltäjän kanssa.

Koko projektin tarkka aikataulu valmistuu. Apuna aikataulun laatimisessa käytetään niitä henkilöitä joita aikataulu koskee. Esimerkiksi leikkaaja on mukana tekemässä leikkausaikataulua.

3. Ennakkotuotanto Englannissa

Ennakkotuotanto käynnistyy Englannissa samaan aikaan kuin Suomessa. Englantilainen tuottaja organisoii ennakkotuotantoa Englannissa.

Koko työryhmän yhteisten palavereiden kulku suunnitellaan etukäteen. Näin kaikki tietävät valmiiksi kuka johtaa puhetta missäkin vaiheessa. Kaikki tuottajat laativat yhdessä ensimmäisten päivien aikataulun. Tutustumisleikeille ja yhteiselle oleskelulle varataan aikaa.

Heti alussa on hyvä keskustella kulttuurisista eroista. Englantilaisille on esimerkiksi hyvä kertoa, että suomalaiset eivät tarkoita olla tylyjä, vaikka kohteliaisuudet välillä unohtuvatkin.

Englantilaisen työryhmän opettamiselle on varattava tarpeeksi aikaa. Todella tärkeää on pitää kuvausten kenraaliharjoitukset, eli varata yksi päivä aikaa siihen, että työryhmä kuvaa harjoituselokuvan. Näin kaikilla on varmempi olo lähteä kuvauksiin.

Näyttelijöiden harjoittamiselle tulee varata tarpeeksi aikaa, sillä vieraalla kielellä toimiminen on ohjaajalle haastavaa.

Tuotannon käyttöön pitää Salfordin yliopistosta antaa tietokoneiden lisäksi tulostin ja kopiokone. Jotenkin asia tulisi järjestää niin, että Tampereen ammattikorkeakoulu ei joudu maksamaan projektin tulostuksista ja kopioinneista Salfordin yliopistossa.

5.2.3 Tuotanto

Suurin osa tuotantoon liittyvistä ongelmista johtui siitä, että projektia tehtiin ensimmäistä kertaa. Tulevaisuudessa suurimmat sudenkuopat on jo helpompi kiertää.

1. Kuvaukset

Kuvausten aikataulu tulee laatia niin, että päivät eivät veny liian pitkiksi. Tämä on tärkeä turvallisuuteen liittyvä asia. Englantilaisia on hyvä varoittaa etukäteen pidemmistä päivistä kuvausviikolla. Löysemmän aikataulun avulla työryhmäläisillä on tarvittaessa enemmän aikaa neuvoa ja opastaa toisiaan kuvaustilanteessa.

Tulevaisuudessa ennen kuvauksia englantilainen tuottaja tai joku muu asiaan perehtynyt pitää työryhmälle erillisen koulutuksen Englannin ”health and safety”- määräyksistä. Näin kaikki osaavat noudattaa määräyksiä. Tämä koskee varsinkin tuotantoa ja valomiehiä.

Turvallisuuteen tulee kuvauksissa kiinnittää huomiota. Kalustoa ei jätetä hetkeksikään ilman vartiota. Samoin kuvauspaikkojen turvallisuus selvitetään tarkasti.

Suomalainen ohjaava opettaja tekee tarvittaessa lyhyen matkan Salfordiin kuvausten aikana.

2. Jälkituotanto

Tulevaisuudessa jälkityöryhmä valitaan mukaan projektiin jo ennen työryhmän Englantiin lähtöä. Heidän kanssaan pidetään ainakin yksi ennakkopalaveri jonka pohjalta laaditaan jälkitöille realistinen aikataulu.

Jälkituotannon edistymistä valvovat sekä tuottajat että ohjaava opettaja. Englantilaista työryhmää pidetään ajan tasalla jälkituotannon edistymisen suhteen.

Nauhakopioiden määrässä kannattaa ottaa huomioon mahdolliset päällekkäiset festivaalilähettykset.

5.2.4 Valmistuminen

Kaikki markkinointiin, levitykseen ja valmistumiseen liittyvät asiat on mietitty valmiiksi jo ennakkotuotantovaiheessa.

1. Markkinointi

Julisteita ja näyttäviä, huolella tehtyjä DVD:tä tehdään paljon, jotta niitä voidaan jakaa eri festivaaleille ja mahdollisille levittäjille.

Markkinoinnissa hyödynnetään ilmaisia kanavia kuten internetiä.

2. Levitys

Elokuvan festivaalilähettyksiä varten projektiin rekrytoidaan ainakin yksi opiskelija lisää. Näin tuottajien työmäärä ei käy liian suureksi.

Englantilainen tuottaja hoitaa elokuvan levityksen Englannissa.

Budjettiin varataan rahaa festivaalien osallistumismaksuihin.

3. Projektin päättäminen

Projektin päättämiseen varataan erikseen rahaa, jotta se voidaan hoitaa yhtä tyylikkäästi kuin ensimmäisellä kerralla.

6 Tulevaisuuden mahdollisuudet

6.1 Yhteistyökouluille

Haastatteluista ilmenee, että yhteistyökoulut näkevät projektin kehittämisen varsin tärkeänä. Yhteistyöprojektin eduista kouluille mainittiin muun muassa ”opetuksen ennakkosuunnittelun kehittäminen, koulun elokuvakoulutuksen markkinointi, organisaation kv-toiminnan oppiminen, opiskelijoiden ja opettajien verkostoituminen ja kansainvälisyyden luonnollistuminen”.

The real expectation is that there is a certain amount of staff ability and enough of student ability and students linking and working with each others from the two different schools. (Haastattelu, lehtori)

Hyötyä on mm. se että saatiin konkreettinen osoitus millaisia mahdollisuuksia yhteistyö avaa, päästiin työstämään hyvää käsikirjoitusta – eli sellaista jota on ollut useita henkilöitä kommentoimassa ja hiomassa ennen tuotantovaihetta. Se luo uskottavuutta koulutuksen laatuun ja merkitykseen. (Haastattelu, yliopettaja)

Mä kyllä odotan että joka toinen vuosi leffat tehdään Suomessa ja joka toinen Manchesterissa. Vuonna 2009 ei kuvattu yhtään käsikirjoitusta. Kyse on lopulta rahasta. Jokainen leffaprojekti joudutaan neuvottelemaan erikseen ja se vaatii aikaa ja sumplimista. (Haastattelu, yliopettaja)

Tarkoitus on mahdollisesti tulevaisuudessa laajentaa kansainvälisessä yhteistyössä mukana olevien koulujen määrää.

We presently have meetings with international film school in Cologne on bringing some German students on this. (Haastattelu, lehtori)

6.2 Oppilaille

Kyselyistä käy ilmi, että opiskelijat oppivat projektista paljon. Varsinkin kansainvälisestä mediatuotannosta ja monikulttuurisessa työryhmässä toimimisesta. Lisäksi opiskelijat saivat lisää itsevarmuutta työhönsä sekä projektin lopputuloksesta mahtavan opinnäytteen ja näytön omasta osaamisestaan. TTVO:n opiskelijat oppivat

enemmän sisällön tärkeydestä ja Salfordin opiskelijat saivat konkreettista opetusta tekniikan suhteen.

I think it is a benefit to the students. The buzz that our students got from working with you guys and the buzz is continued through this year, even year later. It was amazingly positive experience for all of them and just the educational level because you guys are better trained. They learned stuff too. (Haastattelu, lehtori)

I learned what all the different roles are, how to use the equipment, what it's like on set and what its like to shoot a film and what needs to be done in pre-production. (Kysely, kuvaussihteeri)

Opin paljon ennakkosuunnittelun tärkeydestä. Opin komminkoimaan selkeämmin. Opin, että kaikki asiat pitää selittää selkeästi ja monelta kantilta kun tehdään kansainvälistä tuotantoa, jotta kaikki ymmärtäisivät. --- Opin rahan hallinnasta ja sen tärkeydestä. Opin paljon itsestäni. (Kysely, tuottaja)

Työtä oli paljon ja olosuhteet hurjat, mutta päällimmäinen fiilis on että kaikesta selvittiin kunnialla! Opin projektissa hurjan paljon ohjaamisesta, työryhmyöskentelystä ja ennen kaikkea itsestäni. Se, etten missään vaiheessa panikoitunut oli mulle itseni ylittämistä. Vai onko se sitä, että on oppinut työssään varmuutta? (Kysely, ohjaaja)

6.3 Elokuva festivaalit

Elokuva on saanut näkyvyyttä elokuvafestivaaleilla ympäri maailmaa. Samalla kun elokuva toimii näytteenä tekijöidensä osaamisesta, tuo se positiivista näkyvyyttä yhteistyökouluille. Alla on lista elokuvafestivaaleista, joilla *The Electrician* on joulukuuhun 2009 mennessä näytetty.

”Gold Panda” Awards for Student, Sichuan TV Festival, China, marraskuu 2009.
Elokuva kilpaili ”Special Jury Award” palkinnosta. (www.sctvf.com.cn/en)

Imaginaria, Conversano, Italia, marraskuu 2009. (www.imaginariefilmfestival.org)

Rencontres Henri Langlois, international film schools festival , Poitiers, Ranska,

joulukuu 2009. (www.rihl.org)

Arktisen Upeeta, Jyväskylä, marraskuu 2009. (www.arktisenupeeta.net)

YOUKI 11, international youth media festival, Wels, Itävalta, marraskuu 2009.
(www.youki.at)

Arktista Vimmaa, Rovaniemi, marraskuu 2009. (www.arktistavimmaa.org)

Kettupäivät, Helsinki, marraskuu 2009. (www.kettupaivat.fi)

Up-and-coming Int. Film Festival, Hannover, Saksa, marraskuu 2009. (www.up-and-coming.de)

Shnit, international shortfilmfestival, Bern, Sveitsi ja Cologne, Saksa, lokakuu 2009.
(www.shnit.ch)

Ung Film, Bergen Annual Youth Film Festival, Norja, syyskuu 2009.
(www.ungfilm.no)

Beginning, Pietari, Venäjä, syyskuu 2009. (www.festival-nachalo.ru/eng/)

Reikäreuna, Orivesi, syyskuu 2009. (www.reikareuna.com)

Panorama Section, Fresh Film Fest, Karlovy Vary, Tšekki, elokuu
2009.(www.freshfilmfest.net)

CINEFIESTA 2009, Caguas, Puerto Rico, elokuu 2009. (www.thefilmfoundation.org)

Inari Festival of Experimental, iFEM, Inari. (www.ifem.fi)

FEST - International Film Festival, Espinho, Portugali, kesäkuu 2009. (www.fest.pt)

NUFF - International Youth Film Festival, Tromsø, Norja, kesäkuu 2009.

(www.nuff.no)

Tampere Art Factory TAF, Tampere, toukokuu 2009. (www.tampereartfactory.fi)

Salford Shortznight-festivals, Salford, Englanti, helmikuu 2009.

Tampere Film Festival, Tampere, maaliskuu 2009. (www.tamperefilmfestival.fi)

Palkinnot:

Tuomariston erityismaininta, Imaginarina Film Festival, Convensano, Italia.

Yleisöpalkinto parhaasta elokuvasta, Up-and-coming Int. Film Festival, Hannover, Saksa.

Paras elokuva ja yleisöpalkinto parhaasta elokuvasta, Arktista Vimmaa, Rovaniemi.

Tuomariston erityispalkinto feature- filmien kategoriassa, International ”Gold Panda” Awards of 2009 Sichuan TV Festival, Kiina.

Paras äänisuunnittelu, paras fiktio-elokuvan käsikirjoitus ja paras elokuvallinen kerronta, Beginning, Pietari, Venäjä.

Yleisöäänestyksen toinen sija, Reikäreuna, Orivesi.

7 Yhteenvetoa ja oman työn arviointia

7.1 Koulujen edustajien palautteet

Koulujen edustajat ovat tietoisia pilottiprojektin ongelmakohdista ja valmiita työstämään niitä varmistaakseen asioiden sujumisen luontevammin tulevaisuudessa. Molempien koulujen edustajat ovat tyytyväisiä projektiin ja sen lopputuotokseen.

Oli se menestyksekkäs. Varmasti oppilaille omalla tavallaan raskas, mutta uskon sen hyödyttäneen kaikkia mukana olleita tavalla tai toisella - kaikki oppivat jotain. (Haastattelu, lehtori)

I think in six years it's by far the best thing it's been made. Easily by far the best and I think it is competitive on film festivals. (Haastattelu, lehtori)

Minusta leffa on aivan mainio, paljon parempi kuin uskalsin toivoa. Tiesin että kansainvälinen yhteistyö on takkuista! (Haastattelu, yliopettaja)

On ihmeellisen hieno asia, että projekti onnistui kaikista vaikeuksista huolimatta. Nyt meillä sekä Salfordilla on onnistunut case, jonka avulla voidaan perustella seuraavia projekteja ja jonka avulla voidaan motivoida myös opiskelijoita. Tärkeä kokemus on myös se, että opiskelijat huomasivat, että ryhmän ulkopuolelta tullut käsikirjoitus voidaan saada toimimaan ja motivoivaksi. Ja että hyvästä käsikirjoituksesta on mukava tehdä elokuvaa. En osaa sanoa, miten on mahdollista onnistua näyttelijöiden kanssa vieraalla kielellä, mutta onnistuttiin myös siinä, missä on kansainvälistymisen ydin: vuorovaikutuksessa. (Haastattelu, koulutuspäällikkö)

7.2 Työryhmän palautteet

Työryhmäläisten palautteista ei löytynyt montaa poikkipuolista sanaa. Kaikki olivat ylpeitä omasta työstään ja ehkä jopa yllättyneitä siitä, kuinka hyvin kaikki lopulta meni. Kaikki oppivat paljon ja ryhmähenki oli hyvä läpi projektin.

My expectations were to be working with a professional film crew with excellent equipment. My expectations were certainly met. (Kysely, videoassistentti)

I thought it was amazing working with an international crew it taught me a lot and I felt at home with everyone and I hope they did as well. I don't think there were any problems concerning the language of cultural difference. (Kysely, tuotantoassistentti)

Olen jo saanut hyvää palautetta elokuvasta ja omasta työstäni siinä, joten se ei koskaan voi olla pahaksi. Olen myös saanut muita pyyntöjä kenties tämän elokuvan ansiosta viimeaikoina. (Kysely, säveltäjä)

To be honest I think everyone did a really good job. (Kysely, tuotantokoordinaattori)

7.3 Palaute elokuvasta

”The Electrician

Loistava ja sähköinen.

Ei ole helppoa olla sähköasentaja, joka on tottunut kytkemään virran siihen pahamaineiseen tuoliin, kun viranomaiset yhtäkkiä keksivät ettei ihmisiä tulekaan teloittaa sillä tavalla. On ikäänkuin vaikeaa mennä työkkäriin ja sanoa, että se mitä osaa parhaiten, on olla näyttämättä tunteita ihmisten kuollessa. Harvinaisen hyvä tarina, mestarillisesti näytelty ja filmatisoitu. Huippu!” (Arvostelu, Fredriksen, 2009.)

7.4 Yhteenveto

Projektin lopputuotos on onnistunut, mutta itse projektissa oli paljon ongelmia. Työn tarjoamat parannusehdotukset auttavat tulevaisuudessa, mutta on hyvä muistaa, että jokainen projekti on ainutkertainen ja jokainen projekti myös kohtaa omat haasteensa ja ongelmansa. Tämän työn tärkein viesti onkin, että niistä selviää, jos jaksaa nähdä tarpeeksi vaivaa. Kansainvälisessä yhteistyössä on myös hyvä muistaa tietty kunnioitus ja avoimuus toisen kulttuurin edustajia kohtaan. Kaikilta kulttuurisilta väärinymmärryksiltä ei varmasti pysty välttymään, mutta niitä voi kuitenkin ennaltaehkäistä.

Tämän työn viimeiseksi liitteeksi (kts. liite 4. Hyviä asioita tietää) on laadittu lista siitä, mitä kaikkea Englantiin kuvaamaan lähtevien ulkomaalaisten ummikkojen on hyvä

tietää. Näin asioihin osataan varautua etukäteen, eikä samoja virheitä toisteta joka kerta uudestaan.

Vastaus johdannossa esitettyyn kysymykseen on yksinkertainen. Uskon, että projekti onnistui kaikista vastoinkäymisistä huolimatta, koska sen tekijät olivat motivoituneita, eivätkä antaneet periksi. Projektissa mukana olleet koulujen edustajat uskoivat projektin koulutukselliseen arvoon ja jaksoivat viedä sitä eteenpäin vaikeuksista huolimatta. Opiskelijoille projekti oli alusta asti tilaisuus näyttää mihin he pystyvät ja kaikki olivat valmiita tekemään töitä sen eteen. Kaikki joustivat tarvittaessa, tukivat toisiaan ja pitivät yllä yhteishenkeä.

The Electrician on henkilökohtaisin ja tärkein projekti, jossa olen saanut olla mukana. Projektiin mukaan lupautuessani en tiennyt, että se tulisi vaatimaan niin paljon, opettamaan ja kasvattamaan enemmän kuin olisin ikinä uskonut ja antamaan valtavan onnistumisen tunteen viimein valmistuttuaan. Nyt jälkikäteen ajateltuna hetkeäkään en vaihtaisi pois. Virheistä oppii. Siksi tämäkin työ on tehty.

Parhaiten koko projektin tiivistää ohjaajamme lausahdus.

“Kunnianhimolla lähdin ja ylpeä tästä saa olla!”

The Electricianin työryhmä. Edessä oikealla päänäyttelijä Derek Melling ja etualalla elokuvassa näytellyt Toby koira.

Lähteet

Kirjallisuus ja muut julkaisut:

Block, Peter. Houseley, William. Nicholls, Tom. Southwell, Ron. 2001. *Managing in the Media*. Oxford, England: Focal Press.

Fredriksen, Stein S. 2009. The Electrician, Briljant og elektrisk. Arvostelu. [<http://www.nordlys.no/kultur/nuff/2009/article4385912.ece>]

Lööw, Monica. 2002. *Onnistunut projekti, projektijohtamisen ja –suunnittelun käsikirja*. Helsinki. Tietosanoma.

Haastattelut ja kysely:

Alajärvi, Miina, ohjaaja. Kysely 18.5.2009. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Altman, Annie, kuvaussihteeri. Kysely 18.5.2009. Salfordin yliopisto.

Castick, Fay, tuotantokoordinaattori. Kysely 18.5.2009. Salfordin yliopisto.

Hietanen, Jarkko, säveltäjä. Kysely 18.5.2009. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Hind, Samantha, tuotantoassistentti. Kysely 18.5.2009. Salfordin yliopisto.

Koivumäki, Ari, yliopettaja. Haastattelu 19.10.2009. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Koskinen, Arto, lehtori. Haastattelu 19.10.2009. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Käki, Ossi, valaisija. Haastattelu 21.9.2009. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Morgan, Chelsea, videoassistentti. Kysely 18.5.2009. Salfordin yliopisto.

Muir, Colin, lehtori. Haastattelu 27.4.2009. Salfordin yliopisto.

Mäkelä, Leena, koulutuspäällikkö. Haastattelu 19.10.2009. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Välimäki, Petra, tuottaja. Kysely 18.5.2009. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Liitteet

1. The Electrician
2. Työryhmä
3. Risk assessment
4. Hyviä asioita tietää